СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН З[...]ІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ [...] ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Ч. 258. Джерзи Сиґі, Н. Дж., второк, 4. падолиста, 1924. VOL. XXXII. No. 258. Jersey City, N. J., Tuesday, November 4, 1924. THREE CENTS

Кожда партія робить послідні виборчі зусилля.

ДЕМОКРАТИ И РЕПУБЛИКАНЦІ ЗАКІНЧУЮТЬ ВРОЧИСТО СВОЇ ВИБОРЧІ КАМПАНІЇ.

НЮ ЙОРК, 2. падолиста. — Демократичний кандидат Джан В. Дейвис виголосив вчора вечером у великій Карнеґі Гол-и свою політичну передвиборчу промову, в котрій зібрав в коротці питання, які він вважає головними питаннями сьогорічної кампанії. Першим питанием, на його думку, чесність у урядованню; далі йдуть вправність уряду, поборюванне спеціяльних привілеїв та обовязок Злучених Держав супроти мира в світі.

В той самий час виголосив промову у салі опери Метрополитен секретар сейту Гюз, котрого вважають головним речником републиканської партії з огляду на вперту мовчанку президента Кулиджа. Гюз хвалив Кулиджа, та закидав Дейвисови його програму звязків з Ліґою Народів.

ЗАКЛАДИ ЗА КАНДИДАТАМИ.

НЮ ЙОРК, 1. падолиста. — Послідні заклади ще більше прихильні Кулиджови, як вчорашні. Нині давали на Кулиджа проти його противників 1 проти 10. Проти Ла Фолета давали вже 1 проти 25.

Сьогорічні заклади, однак, не дорівнують величиною попереднім. Видно, вислід їх богато більше непевний.

БУДУТЬ НАГАНЯТИ ВИБОРЦІВ.

ВАШИНҐТОН, 2. падолиста. — З огляду на те, що сьогорічні вибори будуть дуже завзяті, кожда партія робить спеціяльні пляни, як стягнути до виборчих льокалів всіх своїх прихильників.

В сій кампанії за стяганнем виборців будуть брати участь і неполітичні орґанізації. Ріжні неполітичні клюби жінок збираються до спеціяльної кампанії. Навіть молоді пластуни („скавти") рішили ходити вулицями міст та свистати, щоби в той спосіб пригадувати горожанам на їх політичний обовязок.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ВЗИВАЄ ЩЕ РАЗ ДО ПІДПЕРТЯ ПОСТУПОВОЇ ПАРТІЇ.

ВАШИНҐТОН, 2. падолиста.— Уряд Американської Федерації Праці видав ще один заклик до своїх членів, в якому закликує зорґанізованих в юніях робітників голосувати за поступовими кандидатами.

Заклик підчеркує ще раз нафтовий скандал, вето Кулиджа проти бонуса для ветеранів, скандал в алюмініовім промислі та бюрі ветеранів.

Рівночасно поступова партія заперечує вісткам, що буцімто робітничі юнії покидають поступову партію.

ЛА ФОЛЕТ КІНЧИТЬ СВОЮ КАМПАНІЮ В КЛІВЛЕНДІ.

КЛІВЛЕНД, Огайо, 2. падолиста. — Сенатор Ла Фолет, поступовий кандидат на уряд президента Злучених Держав, закінчив свою виборчу кампанію промовою в Паблик Гол-и. В своїй промові, котрій прислухувалося 25,000 слухачів, він заявив, що хочби його тепер побито, його партія буде жити й буде виступати при слідуючих виборах.

ВЕЛИКІ ЗАВОРУШЕННЯ ЧЕРЕЗ КЛЕН У НАЙЛС.

НАЙЛС, Огайо, 2. падолиста. — Як можна було сподіватися, межи членами Ку-Клакс-Клена та їх ворогами прийшло нині до поважних заворушень. Підчас бійок і стрілянини ранено тяжко 3 людий, а лекше 6.

Члени Ку-Клакс-Клена розложилися в суботу табором коло міста, палили великі горіючі хрести та гостилися. Їх противники, що в більшости належуть до Лицарів Горіючого Кола, розложилися табором довкола них. Заворушення почалися над раном, коли Кленсмени стали зїздити до міста на паради. Їх противники стали ревідувати авта, побиваючи при тім кождого, кого підозрівали як Кленсмена. Війско остаточно до паради не допустило. Нині ціле місто представляється як в облозі.

ПОБОЮЮТЬСЯ ПОШЕСТИ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС, Каліфорнія, 1. падолиста. — Міський уряд здоровля постановив розслідити причину смерти 14 людий, які послідними днями померли серед зовсім подібних обявів занедужання.

Лікарі побоюються, що мають до діла з новою пошестю на легені. Занедужання случалися лишень серед людий еспанського походження, і їх дільниці міський уряд постановив строго стерегти.

КРОВАВА БІЙКА З БАНДОЮ ОПРИШКІВ.

МІЯМІ, Флорида, 1. падолиста. — Шериф Мерит та громадка його помічників допали коло місточка Стуарта банду відомого опришка Ашлі та по короткій битві з ними вбили на місци всіх чотирох членів бандитської шайки.

Ашлі рабував у сій околиці вже кілька літ. Колись він мав велику банду, але її розбили поліціянти минувшого року.

Останки її під проводом самого Ашлі вратувалися були від сього розгрому, але попали в руки поліції тепер.

ЗЕМЛЕТРУС У НІКАРАҐВІ.

САН ХВАН ДЕЛЬ СУР, Нікараґва, 1. падолиста. — Вулькан на вульканічнім острові Нікараґві, що лежить яких 20 миль звідсіля, почав нині працювати, а рівночасно в цілій околиці дався відчути сильний землетрус. Він не зробив ніякої шкоди, але наскрив людий богато страху.

ПРИЇЗД МОСКОВСЬКОГО АМБАСАДОРА ДО МЕКСИКУ.

Мексико, 1. падалиста. — Сюди приїхав нині московський представник перед мексиканським урядом.

Його приїзд викликав велике зацікавлення, головно щодо питання, як буде супрати нього заховуватися американський представник котрого уряд не признає большевицького уряду в Москві.

ДИКІ ЖАРТИ И ЗАБАВИ ПРИЧИНОЮ СМЕРТИЙ.

Через святковання „галовіну" (навечеря свята всіх святих) погибло знова кількоро людий.

В місті Вокеґані, в стейті Илинойсі, хтось розіпняв зі святочних жартів дріт почерез дорогу, і в ночи на нього автом наїхало троє людий. Всі вони погибли на місці.

В місті Вуетері, в стейті Месечузетсі, через святковання погибла одна людина, а троє других лежить на смертельній постелі.

В Дітройті пострілено смертельно Давида Бара, 11-літного хлопчину. Виновника найдено, але він виправдується, що зробив це підчас свята нехотячи.

В Кінґстоні, в канадійській провінції Онтаріо, лежить у шпитали 15-літний хлопець Кларк пострілений підчас свята.

ПРОЄКТ ОДНОРАЗОВОГО ПОДАТКУ НА УКРАЇНІ.

Народний Комісаріят фінансів подав до затвердження проєкт одноразового податку для боротьби з неврожаєм. Податок обійме головно богатше населення і нетрудові верстви.

Побажатиб тільки, щоб гріш із цього податку справді пішов на допомогу голодуючим, а не на заграничну аґітацію!

НАСИЛАЮТЬ ДРУГИМ ЗЛОДІЇВ.

Большевики добре уряджуються. Вкраде раз — карають. Вкраде другий раз карають ще острійше. Але, як украде третий, десятий то висилають його поза межі совітської держави.

ДРУГА ПОСИЛКА З „УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ" ПІШЛА НА СИРОТИ ДО КРАЮ.

Перед кількома місяцями поділилися ми з громадянством відрадною вісткою, що змогли вислати до краю першу посилку з фонду „Українського дня".

Як заповіджено в попереднім звіті теперішна Управа Дому „Укр. Нар. Комітету" старається через умілу і ощадну господарку сплатити затягнений сирітський довг з доходів дому, вважаючи, що це на разі майже одинокий вихід вифатування того довгу.

Згідно з тим пляном висилається кождий заощаджений гріш сейчас до краю на военні сироти і вдови. Тим разом висилаємо на руки Обєднання у Филаделфії, На суму $200 з призначенням на такі цілі:

1) $100 для Українського Епархіяльного Комітету Опіки над сиротами у Львові на руки о. Лициняка.

2) Для Епархіяльної помочі в Перемишли.

3) Для Центрального Комітету Опіки над военними сиротами станиславівської Діецезії.

Ню Йорк, в жовтни 1924.

За Управу Дому „Укр. Нар. Комітету"

о. Володимир Лотович, адмін.
Іван Добрянський, секретар.

ПЕРША ЖІНКА ПРОФЕСОРОМ В БЕРЛІНСЬКІМ УНІВЕРСИТЕТІ.

Дотеперішну доцентку при катедрі біольоґії і управительку інституту досвідів над раком др. Роду Ердман іменовано надзвичайним професором медичного відділу на університеті в Берліні. Це ще один доказ, жінка має здібности на те, щоб могти піднестися понад сіру масу, теперішнього жіноцтва, тільки треба хотіти.

ЛІЦИТАЦІЯ ФЛЬОТИ ВРАНҐЛЯ.

З Марсилії (Франція) доносять, що там відбулася ліцитація кораблів фльоти ґенерала Вранґля. Кажуть, що лондонська совітська делеґація внесла до французького урду остру ноту з протестом того.

ВІДКРИТТЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ КОНТОРИ БАНКУ.

5. вересня відбулося в Харкові свято відкриття Всеукр. Контори Банку. Голова на. комісарів Чубар і президія ВУЦВК (Всеукр. Центр. Виконав. Комітету) виголосили привіти, де вказували на величезне значіння торговлі і її вплиао на богацтво краю.

КОНҐРЕС ЕСПЕРАНТИСТІВ У ВІДНІ.

У Відні відбувся недавно черговий всесвітовий конґрес есперантистів. Усіх участників було понад 3000 осіб, що представляли собою 43 національности Тільки сорокміліоновий український народ не вислав ні одного представника, хоч есперантисти між нами безсумніву є. Це ще один приклад великого недбальства з яким ми відносимося до великих і важних справ. Бо може хтось не вірити сьогодня в будуччину „Есперанта" то однакож там де є представники 43 народів, повинен бути і представник Українців. На конґресі була одна Українка родом, п. Лідія Драгоманів-Шишманова, але вона була вислана від болгарських орґанізацій; як Українка не могла виступати.

ВІДБУДОВУЮТЬ РОСІЮ.

„...Російський нарід підтримує большевиків, бо большевики справді відбудовують Росію". — Так пише Савінков, що то ще недавно був найбільшим ворогом совітів, а сьогодня став їх поклонником до свого приятеля і співробітника російської часописи, „За свободу", що виходить у Варшаві, Філософова. Може хто й сумніваеться, але ми не сумніваемось, що Савінков пише правду, деж, як не сумніваемось, що всі московські вороги совітів, які тепер покаялись, переїхали на схід до Совітів, а до матушки —Росії.

КРАДІЖ ГРОШЕВОГО ЛИСТА

Краківська почтова урядничка Райнерувна вкрала з грошевого листа 3.000 золотих. „Совісну" урядничку арештовано.

Правительство Мекданелда уступає в день американських виборів.

ЛОНДОН, 2. падолиста. — Правительство Мекданелда уступає в сей второк, дня 4-ого с. м.

Вони приспішило своє уступлення і вже не довершить слідства у справі „підробленого" листа Зіновева.

Зараз по уступленню правительства Партії Праці король Юрій V. призве до себе провідника побідних консерватистів Стенлі Болдвена і доручить йому скласти нове правительство з рамени консервативної більшости.

СИН КРОНПРІНЦА ФАЙТУЄТЬСЯ.

БЕРЛІН, 2. падолиста. — В часі боротьби між німецькими републиканцями і монархістами в Подсдамі біля Берліна визначився найстарший син престолонаслідника Фрідріха Вільгельма, Вільгельм.

Він брав участь в борні по стороні монархістів, які виступили зі своєю військовою орґанізацією „Штальгельм" (сталевий шолом) проти републиканців, зорґанізованих у „Шварц-Рот-Ґольд" (чорно-червоно-золотий; се кольор німецького републиканського прапора).

Монархісти виступили були зі старими „чорно-біло-червоними" прапорами і коли прийшло до бійки між обома таборами, 18-літній Вільгельм фон Гогенцоллерн, котрий ходить в Потсдамі, до ґімназії, перший бився на фронті на кулаки. Вкінці републиканці перемогли, бо їх було більше, і поліція привернула спокій.

ХОТЯТЬ ПОВАЛИТИ ТУРЕЦЬКОГО ПРЕЗИДЕНТА.

ЦАРГОРОД, Туреччина, 2. падолиста. — Нині отворено нову сесію турецького національного зібрання (парляменту).

Опозиція в парляменті під проводом бувшого премієра Рауфа бея стремить до повалення президента Мустафи Кемала паші. Його підпирає кількох знатних і заслужених ґенералів.

КАРА ЗА БУНТОВАННЄ ДО ЗЛОЧИНУ.

ТЕГЕРАН, столиця Персії, 2. падолиста. — Перське правительство розстріляло нині двох Персів, котрі бунтували товпу до замордовання американського віцеконсуля майора Роберта В. Імбрі.

Разом уже воно розстріляло трох виновників.

Се зробило воно на домаганнє Америки.

КИТАЙЦІ ГОДЯТЬСЯ.

ТІЄНТСІН, Китай, 2. падолиста. — Ґенерали, Фенґ і Ву, що проводять двом воюючим таборам, зачали мирові переговори

ВУЛЬКАН НА МОРІ.

ТОКІО, столиця Японії, 2. падолиста. — Недалеко островів Яяма появились вульканічні вибухи серед моря. Корабель, який зблизився був до кипучої води, утік з поспіхом, щоб спастися перед катастрофою.

БОРОТЬБА ЗА МІНІСТЕРСЬКУ ТЕКУ.

ЛОНДОН, 2. падолиста. — За теку міністра закордонних справ ведеться боротьба між лордом Керзоном і Остеном Чемберлейном.

Кажуть, що Болдвин волить Чемберлейна на сьому становищі, а Керзонови хотів би віддати іншу теку, одначе, як говорять, Керзон настоює, щоб одержати свою давню теку і відкидає інші становища в кабінеті Болдвина.

МЕКДАНЕЛД ПОКИДАЄ ПРЕМІЄРСЬКУ ХАТУ.

ЛОНДОН,2. падолиста. — Премієр Мекданелд, котрий уступає позавтра, вже пакується і в сих днях покидає мешканне премієра при 10 Давниґ стріт та переноситься на приватне мешканне.

ЕРРІО ЩЕ МАЄ БІЛЬШІСТЬ.

ПАРИЖ, 2. падолиста. — Тут відбулась нині конференція французької соціялістичної партії, заявила наново своє підперте для кабінету Ерріота.

Французький парлямент збирається у второк і Ерріо має в ньому покищо запевнену більшість.

НАХАМКЕС ПРО АНҐЛІЙСЬКІ ВИБОРИ.

МОСКВА, 31. жовтня. — Редактор тутешнього урядового большевицького дневника Известия, Стеклов (Нахамкес) пише, що анґлійська Партія Праці заслужила собі на невдачу при виборах, а особливо тим, що оголосила... підроблений (?) лист Зіновева (Апфельбавма).

З того видно, каже Нахамкес, що і в Анґлії, так як і в других краях, рабівництво прийде до власти не парляментарною але клясовою боротьбою.

Він певен, що вислід виборів вплине на зміну відношення Великої Британії до СССР., але каже, годі вірити, що анґлійський нарід дав таку велику більшість консерватистам на те, щоб показати, що він хоче відкинути недавній анґлійсько-російський договір.

Він вкінці пише у своїй статті, що Анґлія може або знищити большевицьку владу, або дійти з нею до порозуміння, а він вірить, що вона всетаки найде шлях до порозуміння з большевицькою владою СССР.

СОБЕЛЬСОН ПРОТИ АНҐЛІЇ.

Большевицький комісар Кароль Радек (Собельсон) пише в тутешньому дневнику Правда, який є орґаном Р. К. П. (російської комуністичної партії), що се, що анґлійське правительство оголосило підроблений (?) лист Григорія Зіновева (Гершка Апфельбавма), мати-ме дуже важкі наслідки.

Він грозить, що московські комуністи оголосять ту цілу „історію" у східних мовах і розповсюдять її в Індії.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА ДО АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Ч. 2897/24.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДЯНЕ НОВОГО СВІТУ.

Від ряду літ святкує Т-во „Просвіта у Львові ясну днину свойого народження. Цим днем — се

8. ГРУДНЯ КОЖДОГО РОКУ,

бо тої днини в 1868 році основано перше огнище культурного й просвітного життя нашої тіснійшої Батьківщини, української Галичини й Буковини.

Характер сього свята полягає головно у зясованню цілей, завдань і остаточної мети Т-ва „Просвіта". Та крім сього морального боку, має свято і свій матеріяльний бік. А саме, Т-во „Просвіта" у сім дни кличе всіх своїх вірних синів і доньок складати щедрі пожертви

НА ДАР „ПРОСВІТИ".

А цим даром „Просвіта" користується на те, щоби розвинути якнайширшу і якнайплідніщу діяльність: освітну, виховну, культурну.

І народ слухає сього вїзвання, та всі його ідейні одиниці складають лепту і дають до рук Т-ва великий засіб.

Так само поширює „Просвіта" свій зов на дальшу американську землю. Кличе і накликає ціле громадянство і всі установи на американській землі приєднатися до великого культурного свята у старому краю.

Відчитами, викладами, промовами, святочними концертами нехай брати й сестри в Америці засвідчать збірну волю з нами, спільні наші змагання.

Спеціяльноскладені комітети у кождій місцевости нехай займуться збиранням почесного дару „Просвіті".

Нехай виступлять і перед чисто американською публикою з інформаціями про наш освітньо-культурний рух і наші просвітні завдання.

Нехай приєднають симпатії культурного світу для нашої поважної освітної установи, котра бачить перед собою одно велике завдання: ПОШИРЕННЕ правдивої освіти між найширшими народніми масами усіми найновійшими засобами такої праці.

А тоді не на словах, а на ділі покажеться, що в нас спільна мова, спільна думка, спільна душа.

Відгомін на наш зов — це ті таємні биття народнього живчика, котрі нас розділених великими океанами, вяжуть в ОДНО ЦІЛЕ, яке називаємо НАРОДОМ.

Ми хочемо понести високо прапор НАРОДНЬОЇ ОСВІТИ, а Ви Дорогі Браття і Сестри, поможіть нам двигнути його й удержати кріпко й достойно в наших руках.

Нехай живе 8. грудня!

Нехай живе „Просвіта" — огнище культурного й освітного життя українського народу!

За Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові:

М. ГАЛУЩИНСЬКИЙ, голова. С. МАҐАЛЯС, заст. секретаря.

(Печать).

ІНСТРУКЦІЯ В СПРАВІ СВЯТКОВАННЯ ДНЯ 8. ГРУДНЯ

1) У кождій місцевости, в якій живе більша кількість Українців завязується Комітет задля переведення свята „Просвіти" дня 8. грудня. З огляду на льокальні відносини можна переведенне свята перенести на другий день, та не пізнійше, як до 31. грудня 1924.

2) Завдання Комітету: а) визначити день свята і на той день зорґанізувати переведення збірки на дар „Просвіти", б) видати відповідну відозву до всіх громадян; в) уладити свято в формі концерту, театральної вистави, на яких мусить бути обовязково реферат про львівську „Просвіту", як матір усіх других українських товариств; г) де нема сил задля устроення концерту, нехай відбудеться тільки реферат, о скільки льокальні відносини корисні, бажане уладити реферат анґлійською мовою для американської публики, щоби її познайомити з нашим культурним життям.

3) Способи переведення збірки на дар „Просвіти": а) на спеціяльно видані листи, б) збірщиками, що ходилиби від хати до хати; в) в товариствах поодиноких і клюбах; г) при нагоді свят як добровільні жертви.

4) Після переведеної збірки гроші враз зі списом жертвуючих і описом свята переслати реджістрованими листами, або через Обеднанне до Земельного Банку Гіпотечного у Львові.

АДРЕСА ОБЄДНАННЯ:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

Туди посилайте свій народній податок!

Посилайте негайно і питайте всіх знакомих Українців, чи сповнили вже свій обовязок, чи заплатили національний [illegible]

ТРЕТИЙ КОНҐРЕС ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ

що відбувся в Філядельфії, Па., дня 28. жовтня 1924 року.

(3)

ПРИВІТНІ ТЕЛЕҐРАМИ ВІД ОРҐАНІЗАЦІЙ.

Український Конґресе!

Засилаємо щирий привіт. Радьте для добра українського народа. Ми духом з Вами. Засилаємо 15 долярів на політичні цілі.

Братство св. Петра й Павла, від. У. Н. Союза ч. 388 в Монесен, Па.
Франк Янковський, секр.; Ілько Фаль, касієр.

В імени нашої громади в Минеаполис, Минесота, шлемо щирий привіт шановним делеґатам і делеґаткам Третого Конґресу, який зїхався радити над добром поневоленої Батьківщини. Хай між нашим народом запанує згода, єдність і спільна робота проти окупантів нашої землі. Хай пропадуть від нас всякі партійні примхи й релігійні суперечки, а всі приєднаймося до помочи рідній краеви. Наша громада делеґата не шле, бо за далека дорога до висилання делеґата, але місто сього засилає 80 долярів на Рідну Школу.

Петро Андрущак, предс. Микола Грубрин, секр. Петро Гайва, касієр.

Обеднаннє:

Найліпших успіхів в нарадах Третого Конґресу желає

Запорожська Січ в Ню Йорку, відділ У. Н. Союза, ч. 117.

Обеднання.

Дайте вотум довіря старим урядникам за їх щиру працю в народній роботі. Желаємо доброго успіху в переведенню Конґресу та як найкращого успіху в дальшій роботі. Ми з Вами. Хай живе Україна. Український Конґрес в Америці для всього-українського поневоленого народа.

Братство св. Василя Великого, від. У. Н. Союза, ч. 364 в Клівленді, О.
Михайло Бурко, предс. Іван Сподар, секретар. І. Биц, касієр.

Обеднаннє.

Щирі бажання успіхів для праці Конґресу.

Відділ У. Н. Союза ч. 118. в Питсбурґу, Па.

Конґрес Обеднання.

Слава й привіт Обеднанню. Най росте на недолю ворогам. Радьте на недолею й помагайте Рідному Краеви.

Місцевий відділ в Дітройті, Мишиґен.
Іван Заблоцький, Іван Шеремета, Микола Стахів.

Український Конґрес Обеднання.

Делеґати. Постійна праця і витревалість дасть нам Вільну Україну. Плянуйте роботу. Ми виконаємо. Перейде коротка хвиля відпочинку. Ми мусимо діло довершити.

Січ Ольги Бесарабової, сотня 3., округ 5 в Ню Йорку.

Український Конґрес Обеднання.

Делеґати. На Вас полягає обовязок поліпшення орґанізації в Америці. Плянуйте роботу й давайте приказ. Ми з Вами.

Січ Богдана Хмельницького, сотня 1, округ 5. в Ню Йорку.

Український Конґрес Обеднання.

Делеґати. Витревалість поборює всі перешкоди. Плянуйте добре й приказуйте. Ми йдемо.

Українські Пласти Америки, відділ 159. в Ню Йорку.

Обеднанне.

Українці домагаються від Конґресу проголошення одного суверенного голови над Злученою Україною.

Братство Провидіння. О. Сіменович.

Обеднання.

Слава радцям Конґресу. Укріпіть Обеднання та дайте цілій Україні одного голову.

Громада Борнсайд, Илиноис. Микола Подлецький.

Обеднанне.

Перша сотня шестого округа Січової Орґанізації на Нортсайд Питсбурґа бажає Вам найкращого успіху.

Юліян Маланяк.

Обеднанне.

Українські горожани міста Шикаґа домагаються від Конґресу встановлення одного голови нашого уряду.

Клюб горожан в Борнсайд, Илиноис. Джордж Небор.

Обеднання.

Українці всіх земель. Єднайтеся під одною центральною соборною владою.

За другий округ Січ. Орг. в Шикаго. Заболоцький.

ПРИВІТНІ ПИСЬМА.

Трентон, Н. Дж., 27. жовтня 1924.

Світлі Збори! Шановні Делегати нашого Третого Конґресу!

Радьте над добром нашої іміґрації. Держіть високо прапор України. Хай Третий Конґрес принесе найбільше користи для української справи, для будови Української Держави.

Слава Третому Конґресови в Америці! Слава і честь всім Шановним Делеґатам!

Ми з Вами!

Тов. „Вільні Козаки", відді. 116 У. Н. Союза.
Бр. св. Василя Великого, відд. 14. Провидіння.
За уряд від. У. Н. С.: И. Юшкевич, предс.; П. Стадник, секр.; Л. Заблоцький, кас.
За уряд „Провидіння": О. Михальчишин, предс.; П. Стадник, секр.; І. Івашків, кас.

До Світлого Конґресу Обеднання Укр. Орґанізацій в Америці, на руки Президії.

Високо достойні Делеґати!

В імени Пятого Округа Січової Орґанізації Українців в Зл. Державах взиваємо Вас, висланці народні, які себе почуваєте синами свойого Народа, які бажаєте бачити свій Нарід свобідним у Вільній Українській Державі, радити над добром того Народа і Його визволенням.

Рівночасно просимо звернути увагу на ухвали Пятого Січового Зїзду в справі створення державного центра закордоном на волі в одній особі, з дорадчим тілом представляючим всі частини українських земель.

Поодинокі члени тих дорадчих тіл мають підлягати начальникови центра, який мавби право приймати їх димісію й іменувати нових членів на предложення краєвих орґанізацій.

ЗА ОКРУЖНУ СТАРШИНУ:
П. Задорецький, окр. отаман; М. Воробець, окр. орґанізатор;

Торонто, 23. жовтня 1924.

До Світлої Президії Конґресу „Обеднання" у Філадельфії.

Щиро витаємо зїзд, у надії, що Шановні Представники найповажніщих Орґанізацій Українців в Америці вплинуть (на підставі наглядного а гіркого досвіду загального безголовя, в якім тепер знаходиться ціла укр. нація), на сцентралізоване державного і леґального представництва всеї України!

ЗА СІЧ В КАНАДІ:
В. Босий.

Канадійські „Січи", стоячи на плятформі ухваленій 5-тим Січовим Зїздом у Філядельфії, дня 31. мая, 1924., уважають конечним, сотворити за кордоном Державний Центр на свобідї, якому підлягалиб усі українські інституції, орґанізації й орґани. Той Центр повинен мати на чолі Одну Особу, не комітет, бо комітети як правлячі тіла причиняються тільки до розкладу думки нації. Ніякі комітети не в силі витягнути нації зі страшного хаосу, в який вона попала й не в силі дати навіть думки, про практичне зєднанне змагань всеї української нації без огляду на кордони! Про це переконався вже весь Нарід у довгих літах безпутньої сварні ріжних ґруп, ґрупок, котра взагалі не може скінчитися, поки не з осередоточимо всіх наших змагань і не олицетворимо їх в Одній Особі, незалежній од партійних аґітацій і ґрупових сварів та поглядів!

Уважаємо неможливим упорядкованне хаосу між Українцями — без отвертого проголошення „Гетьманату" на засаді леґальности, то є в руках того котрого рід уже перед сотками літ правив Україною і за котрого на наших очах була „одинока українська держава, достойна тої назви".

ЦЕТРАЛЯ ГОЛ. ОБОЗНОГО СІЧОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ ОБЛАСТИ СХ. КАНАДИ:

От. Володимир Босий, гол. обозний (бувший ред. „Пробою"; от. Василь Бойко, голов. місто-обозний; сотник Никола Юречків, гол. писар обозний; сотник Дмитро Возьний, гол. писар фінансовий; сотник Іван Мороз, гол. скарбник обозний; о. Андрій Сарматюк, гол. капелян січовий.

До Світлого Конґресу Обеднання Укр. Орґанізацій в Злуч. Державах в Філядельфії, Па.

Уважаючи Конґрес Українських Орґанізацій в Америці висловом опінії найважнійшої частини українського народа, яка тепер має можність свобідного вислову своєї думки і приязвуючи до сего вислову опінії велику вагу, — маємо честь звернути увагу Світлого Конґресу на те, що до сеї пори Українська Нація не має загально признаної одної репрезентації, хоч всенародна опінія від літ домагається одностайного, соборницького представництва.

Свобідний вислів національно-державницької думки неможливий в краю, бо вся земля українська окупована. Супроти сего, обовязком еміґрації є висловити отверто і конкретно національно-державну думку про одностайне представництво Соборної України. Се з природи річи спочиває на орґанізаціях, які істнують на свободі. Найзагальнійшою такою орґанізацією є „Обеднання", а найвисша його інстанція Конґрес.

Користаючи з нагоди Конґресу, ми іменем II-го Округа Січової Орґанізації і на підставі опінії всеї української громади в Шікаґо і околиці, просимо явно і славно проклямувати єдиновласну, централістичну владу Всеї Соборної України.

ЗА II-ий ОКРУГ СІЧОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ:
Дмитро Заболоцький, окр. отаман; Омелян Тарнавич, окр. писар.

Кромі сих наспіли ще посилки з привітами для Конґресу. Українці міста Істона, в Пенсилвенії, присилають привіт з 32 долярами. Українці в Реймі, Па. присилають збірку в сумі 30 долярів 80 центів. Сотня 1., Округ Четвертий, Січової Орґанізації в Питсбурґу, присилає привіт і жертву в сумі 25 долярів на Боевий Фонд. Українська Січ, від. 170. Укр. Нар. Союза в Джерзи Сити, Н. Дж., прислало привіт і 10 долярів на народні цілі.

ПРИВІТИ ВІД ОДИНИЦЬ.

Телеграфічні привіти прислали наконець: др. Кибзей з Дітройду, Мишиґен; др. Скеґар з Шикаґа; о. Чаплінський, Павло Гаврилів, Осип Стеткевич, Петро Ковальчик, Осип Ґоленьовський з Перт Амбою, Ню Джерзі; письменний привіт від гр. Івана Баґана з Янґставн, О.

(Дальше буде).

ЗНАЧІННЄ ПОБІДИ КОНСЕРВАТИСТІВ В АНҐЛІЇ

(Надіслана стаття).

При останніх виборах в Анґлії побідили консервативи (торії). Більшість, яку вони здобули, така велика, що подібної більшости за останніх 100 літ не мала ні одна партія Великої Британії.

Вислід сих виборів має переломове світове значінне — не тільки тому, що Велика Британія се одна з найбільших держав світа. На величезну вагу висліду сих виборів складається цілий ряд фактів і моментів так анґлійського політичного життя як і світового.

Перший з тих фактів се те, що сї вибори були свого рода відкликом, рекурсом до всего анґлійського народа у великім спорі Партії Праці з її противниками. На чолі Партії Праці, котра в тім часі мала уряд і владу в своїх руках, — стояла визначна індивідуальність, стояв Мек Доналд, чоловік ідейний і повний любови до робітничої кляси, до своєї нації й держави, чоловік великих замірів і великої енерґії. Безпосередна причина, ізза якої прийшло до нових виборів, була дуже вигідна для Партії Праці. Бо се було питанне сентименту, питанне, чи можна і треба судити інваліда, котрий поніс тяжкі рани в обороні рідного краю, а потому звязався з чужою силою, з московським комунізмом. Партія Праці стояла на тім, що його судити не вільно. Та анґлійський народ став на становищі не сентименту, але глибших причин непорозуміння між Партією Праці й її суперниками. Він боявся — експериментів, до яких готовився уряд Мек Доналда, а які могли скінчитися — усуненнем королівства, що булоб рівночасне з розвалом Велико-Британської імперії. Народ рішив, що не хоче експеріментів, навіть коли їх мавби пробувати такий ум, як МекДоналда.

Спосіб рішення також надзвичайно характеристичний і влучний: народ звернувся передовсім проти „середняків" то є проти лібералів. Своїм виробленим і політичним інстинктом правильно пізнав анґлійський народ, що в переломових часах найшкідливійші ті, що не мають відваги стати або цілком на право або цілком на ліво. Тому вибори страшенно підірвали значіннє ліберальної партії, котра думала, що може нахилятися раз на право, другий раз на ліво й використовувати для себе хаос, який тим способом викликала. Тому нарід віддав владу консерватистам.

Повних пять літ бачити-мемо правлінне анґлійських консерватистів. Що се вплине на уформованне політичних відносин в цілій Европі та поза нею, — се річ ясна.

РОМАН КУПЧИНСЬКИЙ.

ГАЛИЧАНАМ.

Стомились ви в нерівнім, лютім бою
І полягли, як скошені трави,
Одну луну лишили за собою,
Одну луну — безсмертности і слави.

Стомились ви. З роздертої правиці
Вам випав меч, пощерблений о кості.
І бачили вмираючі зіниці,
Як вдарив грім у калинові мости.

Стомились ви. Цвяховану корону
Поклала вам на голови екстаза.
Бо слід у слід, від Сяну аж до Дону,
Як ворог став, ішла на вас зараза.

Стомились ви. Байдужість і хижацтво
Віддали вас на смерть, на кров, на муки.
Та край живий: Росте нове юнацтво,
Що виточить пощерблені шаблюки.

РАНОК 1. ПАДОЛИСТА 1918 Р.

(У ЛЬВОВІ).

Минула ніч. Ранок зоріє,
Осіннє сонічко встає;
На мурах Львова стяг леліє,
Наш рідний стяг, — мов мак цвіте...

Блистять мури. В сонця промінних
Верхи церковні мерехтять;
По довгім сні, по довгих мріях
Збудився Львів, — устав опять.

Здрігнувся замок князь' Данила,
Мов дід старенький усміхнувсь,
Що встала гордо слава й сила,
Що час неволі вже минув.

Весела вийшла в ранці мати,
З малим дитятком на руках:
Біжить нових борців витати
І синьо-жовтий, рідний стяг.

Діждала мати — Галичанка
Узріти сина ще вільним,
Почути дзвін осінний з ранка,
Що бє, — розносить волі гимн.

Дочка зеилі князів преславних
Утерла слези із очей;
Братів, мужів витає славних
Що несли волі меч святий.

[illegible]

Воскресла пісня скрізь гуде;
Бо вже на землях України
Лях панувати не буде.

З усіх сторін, як бистре море,
Стрільців Січових — полки йдуть;
До сонця могутні прапори,
Веселі сурми скрізь гудуть.

А на переді сам Вітовський, —
Орел, — полковник молодий,
Що ввів славетні свої полки; —
До зорі Львів забрав цілий.

Заграли ріки бистрі, ревучі,
Густії бори загули,
Карпати затряслись дрімучі
Про волю вістку рознесли.

А вітер вістку, через поле,
За Збруч поніс, понад степи,
На Київські святії гори,
Понад гетьманські могили.

Дніпро зрадів, ударив в стіни,
Весело филями заграв
І вість про волю України
Чорному морю передав.

Рознеслася стрілецька слава
На весь широкий світ гріміла,
Що встала Українська Держава,
Що Львів вільним став від ляха.

Степан Мусійчук.

ГОРОЖАНИ УКРАЇНСЬКОГО ПОХОДЖЕНЯ HUDSON COUNTY.

Новембра 4-го у сей вівторок будемо всі голосувати у виборах президента Злучених Держав. По за вибори на президента будемо вибирати також деяких урядників нашого міста а між иншим Register of Deeds and Mortgages. На сей уряд кадидатом є Charles F. X. O'Brien. Charles F. X. O'Brien був двома наворотами членом конгресу у Вашінгтоні. Попри се провадить канцелярію адвокатську під фірмою O'Brien & Tartalsky з офісами у First National Bank. Українці в нашім місті, котрі мали які небудь правні справи з якими вдавалися до Charles F. X. O'Brien-a, знають його як чоловіка великих здібностий, чоловіка характеру і великого прихильника Українців.

Як конґресмен він поміг неодному нашому еміґрантови дістатися до Америки, як адвокат поміг не одному з нас в потребі чи біді. Поза се він добре обзнакомлений з українськими справами; відноситься до них дуже прихильно і може нераз стати нам в пригоді. Горожани українського походження міста Джерзи Ситі, повинні голосувати всі як один на Register of Deeds and Mortgages на Charles F. X. O'Brien На сей уряд він є кандидатом на лісті демократів. Незабуваймо тому а всі як один голосуймо на Register of Deeds and Mortgages на Charles F. X. O'Brien.

Українці-горожани.

РОЛЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ІСТОРІЇ НАРОДІВ.

Представивши в своїй попередній статті низький стан і обставини, що впливають на слабий розвиток нашого спорту, хочу нині торкнутися дещо історії фізичного виховання і вказати яке значіння воно відіграло у ріжних народів.

Коли би ми хотіли поставити початок спортового життя до певних років, або хоч століть, то таке наше становище було би мильне. Після всяких правдоподібностий спорт є так старий, як само людство. Історичні досліди над життям старинних народів і студії серед нинішних дикунів та півкультурних племен вказують, що і найдавнійший чоловік мав свого рода забави і гри, яких можемо добачувати початки сьогоднішнього спорту. Очевидно, що не можемо прикладати до тих примітивних скоків чи викрутасів нашого мірила, поняття і цили спорту, але се певне, що первісна людина відповідно до свого духового розвитку мала спортові гри. Докладні дані про дійсне, усистематизоване фізичне виховання маємо у Греків. Перші згадки про спортові змагання заховалися в Іліяді, коли Ахіль на похоронах Патрокля уряджує воєнні ігрища. І власне потреба руханки зродилася у Греків з військової конечности а доперва пізніще входить як чинник педаґоґічний. Греки ніколи не були так сильні чисельно, щоби здержати напір дооколичних племен і великих держав, що сунулись на загибель Европи і тому мусіли шукати инших средств вдержати себе як націю. Як раз ця обставина вдержати своє національне життя супроти ворожих походів змушувала Греків витворити у себе зручність і силу, щоби в критичний момент ці чинники взяли перевагу над скількостю. Як видержали Греки, ми знаємо. Ідеал Калькаґатія витворив тип Геллена, що відріжнявся від усіх инших народів, а як довго істнувати-ме людство не згинуть з його памяти такі взірці посвяти як Леонід і Мілтияд, такі праві характери як Аристид, Епамінонд, а Маратон, Термопілі і Саляміна останутъ на завсіди світлими примірами любови вітчини, Згодом стала руханка у Греків частиною релігійного культу, именно ввійшло в звичай уряджувати ігрища в честь Богів. Так дійшло до періодичних олімпійських ігрищ. Як знаменним фактом були ці ігрища, і якою популярностю тішилися, вказує обставина, що після них уложена була грецька хронольоґія. Коли-ж приглянемося, хто займається фізичними справами у Греків, то побачимо, що весь нарід, всі кляси. Много поетів в своїх піснях заохочувало борців і оспівувало побідників (Піндар, Еврипід), такі духові ґенії як Сократ, що зрозумів педаґоґічне значіння спорту, як Плятон, Апокиономос, Мільтон з Кротони, Дорифорос, Ікос, Полідамос і инші — це світлі корифеї фізичної культури. Це здоровле і виховуючий вплив руханки на Грецьку суспільність вдержало Греків довгий час як самостійний державний твір і відступлення від принципу Кальокаґатія потягнуло за собою упадок Греції як державно-політичного чинника, а до слова приходить новий орґанізм, що своєю силою і орґанізованностю перевисшав тогочасну Грецію — Римляни. Однак доперва культурні здобутки Греків зробили з Римлян непобориму, правдиву велич, викресали експанзію, якою не може похвалитися другий народ. Але мілітарний характер римської держави підчинює грецьку руханку військовости і так з поезії тіла утворює прозу військових вправ, яка піднесла римську імперію до великанської могучости і вдержала її так довго, доки сила військова спочивала на вояках горожанах. Що неголилося до війска перейшло на циркову арену між невільників гладіяторів. Згодом характер римської держави зміняється, війско складається в більшій части вже з чужих народів, а горожани римські хоч дальше віддаються ґімнастичним вправам, але у величавих роскішних термах, які радше розніжують, чим гартують. Рівночасно з тим починається упадок Риму. Хоч люди, що предвиджували його, пропаґують фіз. виховання молоді, як дошку ратунку, кидають девізу „менс сана інкорпоре сано", але це вже було за пізно. Невідклична конечність мусіла прийти, на місце Риму приходять нові твори на зовсім инакшім підкладі.

(Конець буде).

ЖОРЖ КУРТЛІН

В ДОМАШНІМ ЗАТИШУ

— або —

ПРИМІРНЕ ПОДРУЖЖА.

Сміховинка в 1-ій дії.

Переклав **Михайло Ценевенко.**

ОСОБИ:

Пан Рілет
Буленґрен
Його жінка
Феліція, покоївка Буленґренів

Діється в Парижі. — Час теперішний.

СЦЕНЕРІЯ: Міщанська умебльована хата.

ПЕРША ЯВА.

Рілет і Феліція.

Рілет (впроваджений Феліцією): Ці панство Буленґрени, що я їх недавно стрінув у панства Діклю, мабуть, чудові люде. Просили заходити деколи до них на скляночку чаю. І мені здається, що в їх товаристві почуватися-му знаменито.

Феліція: Добродій будуть такі добрі сісти на хвилиночку... повідомлю моїх панів, що ви прийшли.

Рілет: Дякую дуже. Але...

Феліція: Прошу?

Рілет: Як називаєшся гарненька дитинко?

Феліція: Називаюся Феліція. А ви, пане? О, я не питаюся з цікавости, хочу лише знати, кого маю заповісти.

Рілет: А правда! Називаюся Рілет.

Феліція (весело): Рілет?*)

Рілет: [illegible] не подобається моє назвище?

Феліція: Е, щось! Я вже гірші звідомляла. [illegible] звався Ратиця.

Рілет: [illegible] прошу повідоміть пана і паню Буленґрен про мій прихід.

Феліція: В цю мить! (Хоче відійти).

Рілет: Ні, заждіть іще хвилиночку. Хочу щось вас спитатися. (Бере її за підборідок). Правда, ви не лише гарна дівчина?

Феліція (смерненько): Ах...

Рілет: Ви також дуже розумна.

Феліція: Ах...

Рілет: Здається мені, я і про себе можу сказати, що я не дурень.

Феліція: Ах... Даруйте, але я думала про що инше.

Рілет: Гадаю, ми обоє порозуміємося. Чи ви вже довго тут на службі.

Феліція: Небаром буде два роки.

Рілет: Знаменито! Ви якраз ця жінка, якої мені треба.

Феліція: Хочете оженитися зі мною?

Рілет: Не вдавайте такої дурної. Не в тому річ.

Феліція: Прошу не гніватися. Чоловік може помилитися.

Рілет: Феліціє, слухайте добре, а передусім відповідайте мені на питання як слід. Коли скажете неправду, мій мізильний палець зрадить мені це. Колиж будете отверті, дістанете сорок су.

Феліція: Це за багато!

Рілет: Не шкодить. Дам їх вам.

Феліція: Отже прошу питати!

Рілет: Отже, так зовсім між нами: чи пан і пані Буленґрен милі люде?

Феліція: Мені так здається — ще й які!

Рілет: І я був би заложився! Тай прості собі люде, правда?

Феліція: Простійшими вже годі бути.

Рілет: І певно трохи ограничені?

Феліція: Трохи за багато.

Рілет: Чудово! І правда: дуже добре подружжя?

Феліція: Добре? Ну-ну, ще й яке! Деколи то й мені аж неприємно. Я ніколи ще не чула суперечки! Пан і пані Буленґрен усе одної думки пара горличок.

Рілет: Ну і гарно. Признаюся, що моє прочуття знову не обмануло мене. Почуватися-му тут дуже добре. Ось тобі два франки, моя кіточко.

Феліція: А чи позволять вам на це ваші обставини?

Рілет: О, самособою.

Феліція: Коли так, то гарненько дякую.

Рілет (дуже панським тоном): Дурниця. Ніколи не жалував я менше грошей. Вітай-же мені спокійний, тихий куточку, мирне пристановище! Відтепер могти-му відвідувати тебе тричі на тиждень, щоби посидіти при огнищі, яке мене ніщо не буде коштувати. На приємній балачці сходити-муть мені вечори — вечори уприємнені скланочкою чаю, що також ніщо не буде коштувати мене, хіба стільки труду що піднести його до уст. Ах, що за вигляди, давно мріяна мрія! Що за гарна будучина осміхається бідному самітному парібкові, який вже чує, що наближається старість, болючо відчуває, що прийшла хвиля відречення. Що може бути кращого, як перебувати у гостинній хаті других. (Тимчасом Феліція робить долонею фризієрський рух по лици, а ніс держить між великим і вказуючим пальцем. Рілет обертається до неї, вона заразже перериває цю міміку). Бачиш, моя люба дитинко, чим чоловік старший, тимбільше пізнає суєту життя. Що це таке роскіш життя? Пустий звук. Що приязнь? Мана. Ви скажете, що каварняне життя для старого парубка має неодну принаду — але скількиж неприємностий приносить воно зі собою. На довше то і воно одноманітніє, потім приходять літа, коли...

Феліція: Ох!

Рілет: Що такого?

Феліція: Я забула замкнути водопровід.

Рілет: Ґусонько, буде там гарно.

Феліція: А тепер мерщій туди і заразом сповіщу про ваш прихід. (Відходить).

ДРУГА ЯВА.

Рілет сам.

Рілет: Памяти в неї немає, але розум! Ця дитина подобається мені ведьми, зрештою і мешкання також. (Розглядається). По міщанськи уладжене, але виґідне. Вікна і двері замикаються автоматично... Комин дує, наче труба... (Згинається до комина й паде на фотель). Рілете, коханий хлопче, ти, здається, найшов потрібних тобі інвалідів. Тут почуватимешся наче в шампанській купелі. Ґратулюю. (Наслухує). Мабуть пан і пані Буленґрен.

ТРЕТЯ ЯВА.

Рілет і Буленґрени.

Рілет: Пане Буленґрен, ласкава пані, найнижчий слуга!

Буленґрен: О, добрийдень, пане Рілет!

Пані Б.: Дуже гарно, що ви заглянули до нас.

Буленґрен: Приходите в саму пору.

Рілет: Ах!

Пані Б.: Приходите, наче на заклик!

Рілет: Я дуже радий.

Пані Б.: Скажіть мені, пане Рілет...

Рілет: Ласкава пані...

Буленґрен (тягне його до себе за ліве рамя): Даруйте, я перший.

Пані Б. (тягне його за праве рамя): Ні, я!

Буленґрен: Ні!

Пані Б.: Не слухайте його, пане Рілет, мій муж говорить дурниці.

Буленґрен: Лише дурниці?

Пані Б.: Так, лише дурниці!

Буленґрен: Ти зараз видивишся, ти! Дам тобі кілька порядних позаушників, навчу тебе чемности. Що за людина!

Пані Б.: Підлий!

Буленґрен: Що ти сказала?

Пані Б.: „Підлий" сказала я.

Буленґрен: То нечуване! Тай ще до цього робиш прикрости добродієві. Чи пустиш його в цюж мить!

Пані Б.: Радше ти пусти його.

Буленґрен: Ні, ти!

Пані Б.: Ні!

Рілет (його шарпають на всі боки): Ох!

Пані Б.: Чуєш, він уже жаліється!

Рілет: Прошу дарувати, але я бачу, що ви зайняті, тож не хочу наприкрюватися.

Буленґрен: Ні, зовсім ні.

Пані Б.: Ні трішки.

Буленґрен: Противно.

Рілет: Та мені таки здається, що хвиля...

Буленґрен: Зовсім противно, кажу вам. (Підсуває йому крісло). Прошу, сідайте.

Пані Б. (робить тесаме): Ось так, сідайте.

Рілет: Спасибі.

Буленґрен: Ні, там ні; Тут!

Рілет: Щиро дякую.

Пані Б.: Ні, на тамто крісло ні; на отсе!

Буленґрен: Ні!

Пані Б.: Так!

Буленґрен: Ні!

Пані Б.: Так!

Буленґрен Чи це ще довго тривати-ме? Оставиш вкінці пана Рілета в спокою?!

Рілет: Дійсно, пані Руленґрен, я в розпуці...

Пані Б.: А то ному?!

Буленґрен: Ти тут нічого не маєш до говорення.

Буленґрен і пані Б. (рівночасно): Сідайте!

Пані Б. (якій вдалося підсунути Рілетови крісло під нього): Ось!

Буленґрен (кидається до нього): На це ні, кажу вам. (Одним скорим рухом забирає крісло, яке його жінка поклала була за Рілетом. Рілет хотів саме сісти на нього — паде на взнак).

Пані Б. (з тріємфом): Бачиш, це твоя робота! (Цілу слідуючу яву повторює пані Б. вперто, преспокійно і холоднокровно): Дурень! Дурень!

Буленґрен (обурений): Це тільки твоя вина! Твоя і тільки твоя! Чому ти завзялася присилувати його сісти на крісло, яке йому було противне? Було би тобі тепер приємно, колиб він так собі голову розбив? Дурень? Хіба ти! Що за страшна жінка! Милий Боже, чому саме мені мусіла вона перебігти дорогу! (До Рілета): Сподіюся, ви не потовклися?

Рілет (потирається мелянхолійно по штанах): От, так трошки, що не оплатиться й згадувати.

Буленґрен: Дуже мене тішить. Сідайте біля ватри.

Рілет (на боці): Ні, я не повинен був приходити.

Пані Б. (запопадливо): Візьміть може отсю подушку під ноги?

Рілет: Дякую дуже, ви за ласкаві.

Буленґрен (його зачинає лютити вже услужливість жінки — підсуває другу подушку під першу): Возьміть радше ще й отсю.

Рілет: Дуже вдячний!

Пані Б.: Ще й отсю! (Підсуває третю подушку під дві попередні).

Рілет: Даруйте...

Буленґрен (несе ще одну подушку): І ще отсю!

Рілет: Ні!

Пані Б.: Тай ще цей стільчик.

Рілет (коміна сягають йому до очей): Майте милосердє!

Буленґрен: А! оставиш ти нас в спокою з твоїм стільчиком! (Як не свій копає ногою в купу подушок, накопичену під ногами Рілета. Подушки падуть, за ними паде крісло, а з ним і Рілет). Нудиш пана Рілета!

Рілет (ноги і руки в воздусі): Цього не видержу!

Пані Б.: Приводиш його до розпуки.

Буленґрен (дуже гостро): Досить! тепер мовчи!

Пані Б.: Мовчати-му, коли мені схочеться!

Буленґрен: Коли тобі схочеться?

Пані Б.: Так, коли мені схочеться!

Буленґрен: ... Боже!

Пані Б.: А тепер, як бачиш, мені не хочеться.

Буленґрен: Цього вже занадто, як меда ти підла!

Пані Б.: Ти цапе!

Буленґрен: Шумовино!

Пані Б.: Злодію!

Буленґрен: І це життя?!

Пані Б.: Ти можеш жалуватися?! (До Рілета): Лінтяй найгіршого сорта, навіть пальцем не ворухне, пропиває мої гроші, марнує ощадности мого бідного старенького батька!

Буленґрен (з радости, як не свій): А, твій гарненький батечко! (До Рілета): Десять літ сидів в домі поправи за фальшування векслів!

(Дальше буде)

*) Рілет — стільки що [illegible]

ДОПИСІ.

СИРАКЮЗ, Н. Й.

Збірка на інвалідів.

На поминках за помершими у д. Кирила Сушевського зібрано на інвалідів в Станіславові $8.00. На ту ціль зложили слідуючі: Степан Присяжнюк, Т. Новичук, Гнат Маринюк, П. Дарчук, Мартин Шупавський (Литовець), Вол. Фірмаш і Кирило Сушевський по $1.00, а Тома Кондрасевич і Т. Яечник по 50 цнт.

Сердечне спасибі всім жертводавцям, які скинули свої лепти на тих, що стали каліками, оборонюючи волю свого народу. Нехай цей добрий приклад заохотить усіх нас, щоб ми не забували за своїх нещасних інвалідів і при кожній нагоді збирали їм на поміч.

Таксамо не забуваймо за сироти по наших героях, які впали у бою за нашу свободу і за рідну школу, яка має виховувати нове покоління свідомих і характерних Українців.

При кожній акції збираймо на народні цілі!

Михайло Клюсик,
секр. допомогового комітету.

ВУДГЕЙВЕН, Л. АЙ. Н. Й.

Червоний мак.

Хто з нас не бачив червоного маку, коли зацвите в збіжу? Певно, що кождий, коли хоть раз в своїм життю був в поли. Правда, як господар його вибирає, коли жне чи косить, чому? Бо він знає, що коли його не вибере тепер, то як його буде молотити то вже тяжко його вибрати а до того на другий рік зародиться його більше, тай тяжше прийдеться з ним упорати бо більше його буде, а він знає добре, що цей мак забирає місце збіжу, та що він є шкідливим.

Подібно є і з людьми всюда; бодай оден такий червоний мачок, а таки знайдеся між добрими і чесними людьми.

В нашій місцевости є вже кілька таких „мачків", котрі нашу національну ниву, хочуть цілком почервонити. Однак громада, це працьовитий господар, котрий на кождім кроці вибирає цей мачок, бо знає, що він йому непридатний, а противно дуже шкідливий. Як доказ праці показала громада тим, що заложила Українську Народну Школу, це значить, посіяла чисте зерно, з котрого збере чистий плід. Дальше доказала тим, що коли дня 19. жовтня, ці червоні „мачки" давали представлення, то чистого зерна там не мішала. Громада не пішла на цю їх забавку, кромі двох чи трох, котрі мабуть з цікавости взяли участь. Свідомі і щирі Українці не тому не пішли, щоби ігнорувати представлення, чи концерт, а тому, щоби цент, котрий піде до червоної мошонки, не був обернений на той червоний мачок, котрий ставби паразитом в його чистім збіжжу.

Слава і честь національно свідомій громаді, котра так поступає. Колиби всюда так громади поступали, то тоді червоний жидівський мачок, червоні большевицькі сівачі, сіялиби хиба на Камчатці, але не між свідомою громадою, не на рідній національній ниві, не на вільній земли Вашингтона.

А ви що з цікавости помагаєте большевицьким сівачам, своєю лептою, незабудьте на слова Тараса:

„Схаменіться, будьте люде,
Бо лихо вам буде..."

Той-Самісінький.

ЩО ТАКЕ ҐРУНТ І ЯК ВІН УТВОРИВСЯ.

Ґрунтом або орною, хліборобною землею, а також ростинним шаром зветься той верхній шар землі, який орють, коли обробляють поле, і в якому ростини пускають своє коріння. Під сим шаром лежить підґрунтя, зовсім зхоже з ґрунтом і одріжняється од нього тільки кольором: звичайно підґрунтя трохи ясніш за ґрунт. А в инших місцях підґрунтя зовсім не схоже з ґрунтом: ґрунт, напр., пісковий а підґрунтя — глиняне, і навпаки.

Ґрунти не скрізь однакові; часто на полях однієї якої-небудь місцевости можна зустріти ріжноманітні ґрунти: то глиняста земля, то піскувата, то чорноземля. Тим більш ріжниці в ґрунтах окремих частин повіту, ґубернії і більшвидалених одна від одної місцевостей нашого краю. Всякий знає, що на ріжних полях не однаково родять ріжні ростини: картопля, напр., не так добре родить на важкій глинястій землі, а на легшій піскуватій; яроve жито любить піскуватий ґрунт, пшениця — глинястий, льон добре родить на піскуватій землі і т. д.

Коли ми візьмемо жменьку ґрунту і пильно придивимося до нього, то побачимо, що там єсть дрібні частки пилюки і більші шматочки — камінці, пісчинки, корінці і т. и.

Коли взяти трохи ґрунту, висушити його гарненько на печі, потім злегка стерти і просіяти спочатку крізь решето, а потім крізь густе сито, то можна поділити сю землю на дрібні і більші частини: на решеті лишаться шматочки корінців, камінці і більші пісчинки; на густім ситі зостануться дрібніші, але все ще досить буйні пісчинки, камінці й корінці ростин, а крізь сито просіється найдрібніша пилюка. Коли робити сей дослід з ріжними ґрунтами, то можна помітити, що де-котрі ґрунти дають переважно більші частини, а инші — переважно дрібні (дрібноземля).

Сі досліди показують, що ґрунти складаються з частин ріжної великости і ріжної якости: в ґрунтах є і більше камінці та пісчинки, дрібненькі глинясті та піскуваті частинки, — дрібноземля, а також рештки рослин, що вже погнили.

Де-ж вони взялись сі камінці, глинясті та инші частинки ґрунтів? Як утворився ґрунт?

Треба мати на увазі, що ґрунти, якими бачимо ми їх тепер, утворювались впродовж тисячоліть, — і не дарма казано, що крапля камінь довбає. І тепер у горяних каміняс-тих місцевостях, як от на Уралі, у Фінляндії, в Криму, на Кавказі, можна постерігати поступову руйнацію каменястих брил, з яких складаються гори сих місцевостий. Учені люди дізналися, що й теперішні наші ґрунти виникли з кам'яних гір через руйнацію каміння сих гір. А сталося се так.

Хоч ми й звикли вважати камінь за щось таке міцне, що його ніщо ні за який час не візьме, а справді воно не так. Зчасом камінь на повітрі і під дощем руйнується, тріскається розсипається. Ті каміння, з яких складаються гори, за день розпікаються сонцем, а за ніч вихододжуються; від сього на них раз-у-раз з'являються розколинки, сі розколини все збільшуються й збільшуються; коли в розколини попаде дощова вода і замерзне зімою, то розколини зробляться ще більшими. Отсі розколини й починають руйнування каменю. Крім того, звичайне каміння, з якого утворювався ґрунт, складаються з ріжних часток; де які з них розпускаються в дощовій воді. Сі частинки потроху вимиваються з каменю, дощами, а через те звязок між частинами каменю слабшає, і розколини збільшуються.

Через сі й де-які инші причини камінь остільки руйнується, розпушується, хоча-б тільки зверху, що на нім вже є де причепитись і рости таким ростинкам, як мох, лишаї тощо. Часом на такому камінні разом з мохом та лишаями можна бачити навіть травичку, а то й кущик або деревце. Ростини сі своїм корінням потроху довбають камінь, а вмираючи та згниваючи, лишають на камені земляні, перегнійні частинки, котрі з дощовою водою ще більш розїдають камінь. Замісць умерлих ростин виростають нові, які потім умірають також, лишаючі перегній.

Оттак поволеньки й набірається на камені рештків ростин та одночасно й сам камінь щодалі все більш розпишується, руйнується зверху, і таким чином утворюється ґрунт. В краях, далеких од гір, ґрунт утворювався трохи не так.

Ви, певне, знаєте, що на високих горах завше лежить сніг, який в соняшні дні ростає з під споду; вода, що тече зпід нього, буває початком гірської річки. Біжить ся річка по камінних та урвищах і заносить із собою дрібні камінці, пісчинки, частинки глини і т. и. у великі ріки або в море. Сі частинки, коли потрапляли в тиху воду, то осідали на дно і поволеньки витворили цілі шари намулів, часом в кілька сажнів завтовшки, — так само, як і тепер осідає піскуватий та мулистий шар після весняної повіді, коло берегів, у тихих затоках, у плавнях, — і тепер у морях відбуваються такі самі осідання. В давну давнину моря вкривали і нашу землю і землі инших народів. Потім дно моря в богатьох місцях стало оголюватись — і зявився суходіл. Як тільки дно моря стало обсихать і обвітрюватись на повітрі, то зараз на обсохлих місцях почали з'являться ростини, які, оживши, вмірали, згнивали і змішувались з верхнім шаром осадку, що утворився на дні моря і приплив сюди од зруйнованого каміння. Сей верхній шар і став ґрунтом. Такі ґрунти звуться наносними. Ґрунти нашого крвю здебільшого наносні. Отже й виходить, що як ґрунти горячих місцевостий, первісні ґрунти, так і наносні утворились від руйнації каміння, а тому й мають у собі камінці, а також і дрібні частинки — пісок, глину, вапну, себ-то дрібноземлю ґрунту.

ІСЛЯМ І АНҐЛІЯ.

Звсітки, які передають телеграми европейської преси про події довкола Мекки, нагадує нам, що звеличаний за свій поступ XX. ст. може приглядатись релігійній фанатичній боротьбі з перед соток літ. Остання велика війна і в Европі іскри релігійної ворожнечі. Одначе ця ворожнеча не виступає в таких ясних формах непримиренних конфліктів, як в Арабії.

Чуємо, що Мекку зайняли Вагабіти і що в наслідок цього король Гуссейн зрікся свого престолу. Ці події мають першорядне значіння для анґлійської політики. Що це значить? Пічнім з політичних фактів. Гуссейн за володіння султана Абдуль Гаміда був шеріфом (урядовець, що виконує судові присуди) у Мецці та Медині. Підчас війни він перейшов на бік Анґлійців у бажанні каріери і одержав від них нагороду. Його зробили в 1916 р. королем Геджасу, до якого належать оба святі міста Магометан. Але він мріяв про володіння цілою Арабією і про власну могутню династію. Одному з його синів, Рафайлеві, Анґлія віддала панування над Сирією, а другому Абдаллі над Трансйорданією. Гусейнові було мало й цього. Коли відділено становище каліфату від султанату, він хотів залишитись головою церкви бодай у передній Азії.

Аж ось недавно померкла його зоря. Склались на це не лиши внутрішні причини. Фрація віддавна гляділа заздрісним оком на закулісові впливи Анґлії яка хотіла скрізь насадити своїх прихильників. Коли Гуссейн проголосив себе каліфом — султан з Недждy звернувся з протестуючою проклямацією до віруючих магомедан. Сам наступ султана з Недждy на деякі села в околицях столиці Трансйорданії не мав великого успіху: Гуссейн, маючи за плечима авторітет Анґлії, почував себе сильним. Поки на сцену не виступили Вагабіти.

Ше є вірні Магомета не в найчистійшій формі. Вони звертаються фанатично проти всіх обрядів ідолопоклонства введених пізнійшими учителями Ісляму для вдоволення широких мас: не признають ні кави, ні тютюну, ні шовку, ні дорогоцінностей, ні святости гробів, ні навіть Мекки, разом з її святим каменем Кааба. А з огляду на те, що магометани загально вважають прощу до Мекки одним з найважливіщих символів своєї віри, Вагабіти пересвідчені, що саме це є найбільшим нарушенням чистої віри — нападають на каравани і вирізують їх. У 1801 вони вже зайняли Мекку і там завели свій пуританський закон. Але по 10 роках війни їх виперли звідтіля египетські війська.

Нині Вагабітам знову вдалося прогнати з Геджасу володаря Гуссейна. Анґлія опинилася в клопоті. Одначе причина релігійної ворожнечі для неї байдужа. Для неї важливий шлях до Індії і джерела нафти. Вона не має причини ставитись ворожо до Вагабітів, яких голова Ібн Сауд також стояв на боці Анґлії підчас війни. Неприємне становище Анґлії тільки в тому, що він особисто ворогував з Гусейном. Анґлія хоче глядіти на цю ворожнечу, як на наслідок ріжниці у релігійних почуваннях, присвячуючи увагу головно політичним інтересам. Вона пропонує на місце Гусейна його наустаршого сина Еміра Алі, який вже вислав до Вагабітів своїх послів з метою порозуміння. Вагабіти стримали похід на Мекку. Емір Алі має обмежитись лише на титулі короля Геджесу, а конфлікт залишити голові всіх магометан. Комітет магометанців у Геджасі звернувсь до анґлійського уряду з проханням, щоби він не вмішувався у справу вибору каліфа.

Анґлія не буде настоювати спеціяльно на своїм впливі що до гідности каліфа. Але тим завзятіще боронити ме свого становища, яке забезпечувало її ширину кольоніяльної торговлі та давало доступ до природних богацтв Азії. Для цієї мети вона дозволить азійським племенам різати себе до схочу і проганяти з одної території на другу. І так само зробить усе, щоби примирити найбільших релігійних фанатиків, як що ця згода може допомогти Анґлії держати на далі у своїх руках нитки азійської політики.